

8 клас

Українська література

Стрембицька Л.А.

**Леся Українка «Хотіла б
я піснею стати...» -
зразок ліричної
мініатюри, романтичний
спосіб вираження мрій
та сподівань ліричної
героїні**

Мета: опрацювати ідейно-художній зміст програмового твору Лесі Українки, пов'язуючи його з життям поетеси; з'ясувати основні мотиви вірша; виховувати почуття поваги, любові до поетичної творчості Лесі Українки, прищеплювати інтерес до наслідків власної праці.

1. Гра «Вірю – не вірю»

Я читатиму твердження, а ви, якщо згодні з його правдивістю, кажете «вірю», а якщо ні – «не вірю»

1. Справжнє ім'я Лесі Українки – Лариса Петрівна Косач. (ТАК)
2. Народилась вона у місті Нововолинськ. (НІ)
3. У сім'ї вона була другою дитиною. (ТАК)
4. У п'ятирічному віці Леся вже вміла читати і грати на фортепіано. (ТАК)
5. У гімназії вона вивчала іноземні мови, такі як німецька, французька, польська, італійська. (НІ)
6. У п'ятнадцять років почала перекладати твори світової класики українською мовою. (НІ)
7. У двадцять років для молодшої сестри Ольги написала підручник «Стародавня історія східних народів». (ТАК)
8. З десятирічного віку і до кінця життя боролася з тяжкою хворобою – туберкульозом. (ТАК)
9. «Мрія» - перший вірш поетеси. (НІ)
10. За маминою порадою перші друковані вірші поетеса підписала псевдонімом Леся Українка (ТАК)
11. Перша поетична збірка мала назву «Думи і мрії» (НІ)
12. Смерть Лесі Українки настала 1 вересня 1913 року в м. Сурамі (Грузія). (ТАК)

Пісня! Як багато вона важить у житті людини! У ній – минуле, сучасне, майбутнє.

У ній найповніше виявилася душа народу. Українська пісня ніколи не відривалася від життя. Вона завжди була її джерелом і об'єктом відображення. Народна пісенність як дзеркало життя і поглядів людини відзначається винятковою вірністю, бо вона вивірена багатим досвідом поколінь, відшліфована впродовж віків найталановитішими представниками народу, облагороджена чистим народним сумлінням. Саме в цьому секрет її невмирущості, краси і звучання.

Евристична бесіда

- * Дайте визначення пісні як жанру художньої літератури. (**Пісня — словесно-музичний твір, призначений для співу**)
- * Які пісні бувають? (Розрізняють два види пісень — *народні та літературні*) У чому їх призначення.
- * У чому полягає значення пісень для людини?
- * Як Леся Українка ставилась до музики, пісень?
- * Подумайте і запишіть з чим у вас асоціюється слово «пісня» .

Вірш "Хотіла б я піснею стати..." вперше був надрукований 1894 року в журналі "Зоря". Він увійшов до другої збірки поетеси «Думи і мрії», циклу «Мелодії». Згодом ліг в основу однойменного романсу, музику до якого написав видатний український композитор Кирило Стеценко.

— Бажання ... У кожного вони свої. А що ж казала сама Леся?

«... мені здається, що я маю перед собою якусь велику битву, з якої вийду переможцем або зовсім не вийду. Коли у мене справді є талант, то він не загине, — то не талант, що помирає від туберкульозу чи істерії! Нехай і заважають мені сі лиха, але зате, хто знає, чи не кують вони мені такої зброї, якої нема в інших, здорових людей ...»

Не було чутливішого серця, не було витонченішої душі, яскравої, полум'яної, ніжної, поєднаної з інтелектом глибоким і неспокійним, — рання хвороба прискорила процес розумового і мистецького дозрівання. Розуміння поетичної місії як щоденного подвигу народжувало слова суворі і вогняні, невизначеність сприймалась як найтяжчий гріх.

— Які ж бажання висловлює лірична героїня у поезії «Хотіла б я піснею стати ...». Щоб краще відчувати її емоційний стан послухайте запис твору.

<https://www.youtube.com/watch?v=f4fetWDHe3k>

Хотіла б я піснею стати

Хотіла б я піснею стати
У сюю хвилину ясну,
Щоб вільно по світі літати,
Щоб вітер розносив луну.

Щоб геть аж під яснії зорі
Полинати співом дзвінким,
Упасти на хвилі прозорі,
Буяти над морем хибким.

Лунали б тоді мої мрії
І щастя моє таємне,
Ясніші, ніж зорі яснії,
Гучніші, ніж море гучне

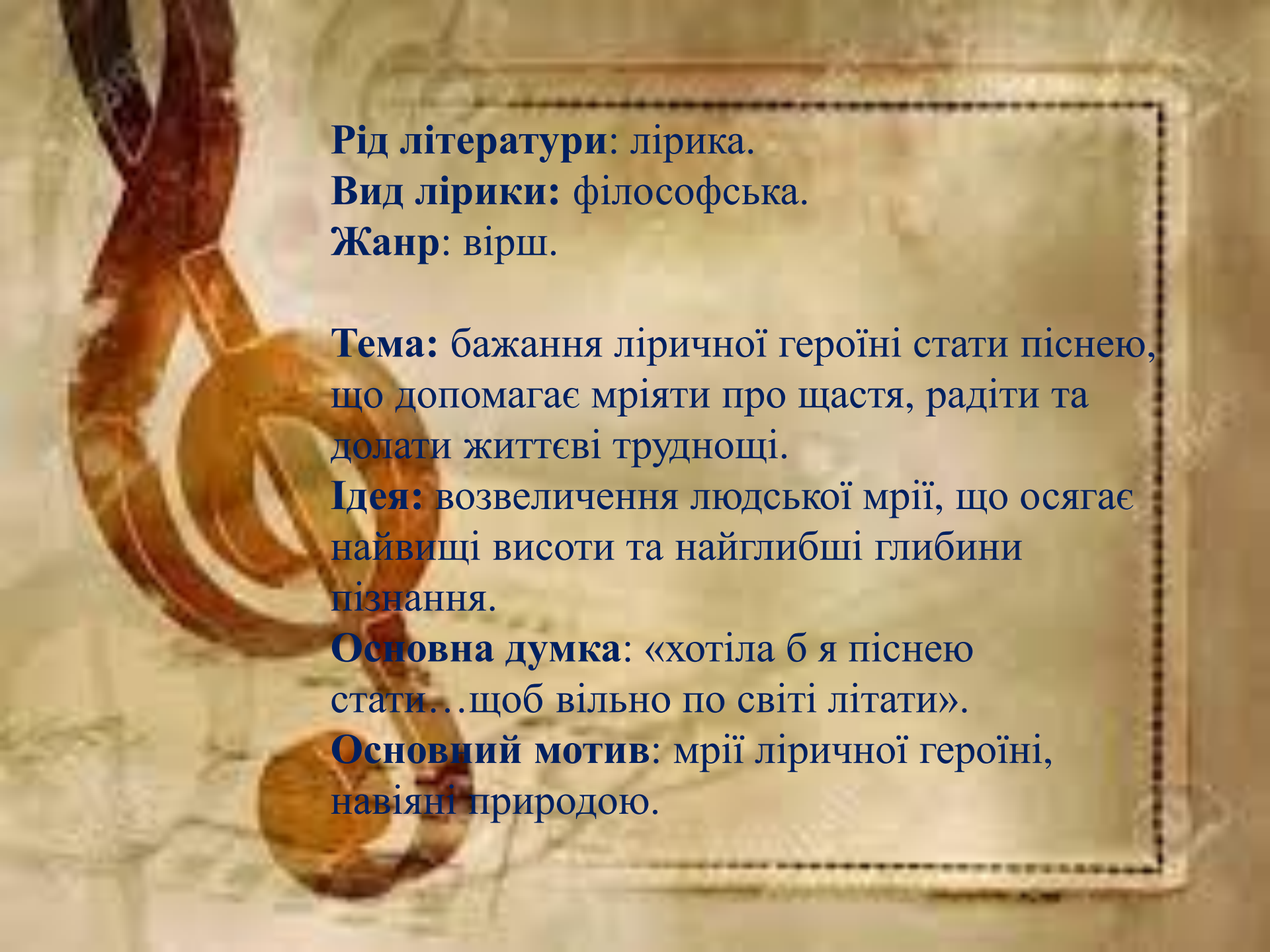
Словникова робота .

Сюю – цю

Хибкий – який коливається, хитається.

Буяти – тут у значенні літати.

Рід літератури: лірика.
Вид лірики: філософська.
Жанр: вірш.

Тема: бажання ліричної героїні стати піснею, що допомагає мріяти про щастя, радіти та долати життєві труднощі.

Ідея: возвеличення людської мрії, що осягає найвищі висоти та найглибші глибини пізнання.

Основна думка: «хотіла б я піснею стати...щоб вільно по світі літати».

Основний мотив: мрії ліричної героїні, навіяні природою.

Аналіз художніх засобів.

— В образі кого постає перед нами лірична героїня? Зачитайте відповідні рядки вірша. (*Самої себе, пісні, зірок, моря, мрій, щастя.*)

— Що виражає людина через пісні? (*Мрії, бажання, думки.*)

— Символом чого є для нас зорі? (*Високого, недосяжного, інколи незрозумілого.*)

— Що таїть в собі море? (*Глибини життя, негаразди.*)

— Чим є для героїні щастя? (*Прихованими мріями, які, можливо, здійсняться.*)

— Які мотиви присутні у вірші? (*Волелюбність, оптимізм, мрія, дійсність.*)

Художні засоби.

Епітети: «хвилину ясну», «яснії зорі», «співом дзвінким», «хвилі прозорі», «морем хибким», «море гучне», «щастя таємне».

Порівняння: «ясніші, ніж зорі яснії», «гучніші, ніж море гучне».

Метафора:

«Щоб геть аж під яснії зорі
Полинати співом дзвінким,
Упасти на хвилі прозорі,
Буяти над морем хибким».

Персоніфікація: «вітер розносив луну», «лунали б ... мрії і щастя».

Анафора (єдинопочаток): «щоб...».

Повтори: «ясніші... яснії», «гучніше... гучне»

Художні образи: **Я** (мрійниця), **ПІСНЯ** (виразник мрій ліричної героїні), **ВІТЕР** (воля та всюдипроникність), **Зорі** (найвищі висоти, незбагненість), **Мрії** (складова щастя ліричної героїні), **щастя таємне** (приховані мрії, можливо, нездійснені), **Море хибке** (життєві труднощі).

Зорові образи: зорі ясні, вільний вітер, хвилі прозорі, море хибке.

Образи кольорів: ясні зорі, хвилі прозорі.

Слухові образи: луна вільного вітру, спів дзвінкий, гучний звук моря.

Хоча з часу написання поезії минуло вже більше ста років, але і сьогодні вона не втрачає свого оптимізму. Зачаровує своєю красою і простотою. Хочу сказати, що ця поезія може звучати і по-сучасному. Тому послухайте її пісенний варіант.

<https://www.youtube.com/watch?v=Xzkrcq6JgeE>

Домашнє завдання

Вивчити поезію “Хотіла б я піснею стати...” на пам’ять.

